

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 28996/2023
27.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић, Зорице Булајић, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужилаца АА и ББ, обоје из ..., чији је заједнички пуномоћник Драгана Јанковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Краљеву, ради накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 387/2022 од 01.06.2023. године, у седници одржаној 27.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 387/2022 од 01.06.2023. године, тачке 2. става II изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Чачку Гжрр 387/2022 од 01.06.2023. године у тачки 2. става II изреке, тако што **се одбија** жалба тужене и потврђује пресуда Основног суда у Чачку Прр 248/20 од 28.05.2021. године у ставу првом изреке у делу одлуке о законској затезној камати на досуђене појединачне месечне износе на име накнаде имовинске штете почев од доспелости сваког појединачног износа до 03.06.2019. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцима солидарно исплати на име трошкова ревизијског поступка 27.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Чачку Прр 248/20 од 28.05.2021. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиоцима на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року учињене у извршном поступку који се води пред Основним судом у Чачку, у предмету И 208/18, исплати потраживање ради чије наплате је одређено извршење решењем о извршењу Општинског суда у Чачку И 504/07 од 20.04.2007. године, и у износима као у овом ставу изреке, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате. Ставом

другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцима на име трошкова парничног поступка исплати 114.750,00 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате.

Пресудом Вишег суда у Чачку Гжрр 387/2022 од 01.06.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и првостепена пресуда потврђена у ставу првом изреке у погледу досуђене висине накнаде имовинске штете тужиоца и решење о трошковима парничног поступка из става другог изреке. Ставом другим изреке, делимично је усвојена жалба тужене и првостепена пресуда у односу на досуђену камату у ставу првом изреке преиначена тако што је у тачки 1. обавезана тужена да тужиоцима на појединачне новчане износе накнаде имовинске штете досуђене ставом првим изреке првостепене пресуде исплати законску затезну камату од 04.06.2019. године као дана подношења тужбе до исплате на терет буџетских средстава Републике Србије опредељених за рад Основног суда у Чачку, осим расхода за запослене и текуће одржавање објеката и опреме. У тачки 2. одбијен је тужбени захтев тужилаца у делу којим су тражили да се обавезе тужена да им на појединачне износе накнаде имовинске штете из става првог изреке првостепене пресуде исплати законску затезну камату од доспелости сваког појединачног износа до 03.06.2019. године (тачка 2.). Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужене за трошкове жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су благовремено изјавили ревизију побијајући је у делу става другог изреке, тачка 2. због погрешне примене материјалног права, са позивом на члан 404. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног суда, посебна ревизија тужилаца у овом спору је дозвољена ради усклађивања другостепене пресуде у побијаном делу са одлукама Европског суда за људска права (одлука Маринковић против Србије и др), али и одлукама Уставног суда донетим у поступку по уставним жалбама поверилаца новчаних потраживања из радног односа са дужницима против којих се води извршни поступак у којем је утврђена повреда права тужилаца на суђење у разумном року (одлуке Уж 2453/2017 од 19.11.2020. године, Уж 5799/2018 од 21.01.2021. године и Уж 8922/2018 од 15.04.2021. године).

Из тог разлога, на основу члана 404. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија тужилаца основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су у својству извршних поверилаца као законских наследника сада пок. ВВ, дана 18.04.2007. године поднели Општинском суду у Чачку предлог за извршење против извршног дужника АД „Фра“ Чачак ради наплате новчаног потраживања на основу извршне исправе – пресуде Општинског суда у Чачку П1 484/06 од 29.12.2006. године, а ради исплате мање исплаћене минималне зараде. Предложено извршење одређено је решењем о извршењу

И 504/07 од 20.04.2007. године које је достављено Народној банци Србије ради пленидбе новчаних средстава са рачуна извршног дужника. Извршење тим средством није спроведено јер на рачуну извршних дужника није било довољно средстава. Решењем Основног суда у Чачку од 23.01.2016. године обустављен је поступак извршења и укинута су све спроведене радње због отварања поступка стечаја над извршним дужником, а закључком од 04.03.2020. године одређено је да ће се поступак извршења наставити пред јавним извршитељем. Решењем Р4 И 315/18 од 03.10.2018. године, усвојен је приговор предлагача, овде тужилаца и утврђено да им је у извршном поступку у предмету Основног суда у Чачку И 208/18 повређено право на суђење у разумном року. Истим решењем наложено је судији који поступа у предмету извршења да предузме све мере како би се поступак окончао у року не дужем од четири месеца. Извршни поступак је и даље у току, а тужиоци своје потраживање нису ни делимично наплатили.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, другостепени суд је преиначио пресуду нижестепеног суда у делу за законску затезну камату тако што је одбио тужбени захтев којим је тражено плаћање затезне камате од доспелости новчаних износа досуђених извршном исправом, чија је наплата одређена решењем о извршењу, до дана подношења тужбе. По становишту тог суда, тужиоци су тек подношењем тужбе – 04.06.2019. године, позвали тужену на испуњење обавезе накнаде имовинске штете, због чега у смислу чланова 277. и 324. Закона о облигационим односима немају право на тражену затезну камату до дана подношења тужбе.

По оцени Врховног суда становиште другостепеног суда у наведеном преиначујућем делу, у погледу одлуке о законској затезној камати на досуђене појединачне месечне износе на име накнаде имовинске штете почев од доспелости сваког појединачног износа до подношења тужбе, засновано је на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 31. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Према ставу трећем те одредбе, одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективно.

Накнада материјалне штете, према правилима облигационог права, односи се на успостављање ранијег стања које је било пре него што је штета настала, као и на исплату у новцу уколико успостављање ранијег стања не надокнађује штету потпуно или ако успостављање ранијег стања није могуће (члан 180. Закона о облигационим односима).

Европски суд за људска права је у предметима у односу на Србију изразио став да за неисплаћена потраживања запослених према друштвеним предузећима и предузећима са претежним друштвеним капиталом, као субјеката под контролом државе, досуђена правноснажном судском одлуком која су у извршном поступку остала ненаплаћена дужи временски период, одговара Република Србија, из сопствених средстава. Пресудама донетим у таквим предметима Република Србија је обавезана да из сопствених средстава, у року од три месеца од њихове

правноснажности, исплати подносиоцима представке износе који су им досуђени правноснажним пресудама домаћих судова.

И Уставни суд је, уважавајући праксу међународних институција за заштиту људских права, одлукама којима је усвајао уставну жалбу због повреде права на имовину из члана 58. Устава Републике Србије услед неспровођења решења о извршењу - принудне наплате новчаног потраживања из радног односа од предузећа са већинским друштвеним капиталом, утврђивао право носиоца уставне жалбе на накнаду материјалне штете у висини износа опредељених решењем о извршењу, умањене за евентуално наплаћене износе по том основу.

Следствено изложеном, по становишту ревизијског суда, тужена је и у овом случају дужна да тужиоцима исплати износе досуђене извршном пресудом П1 484/06 од 29.12.2006. године и одређене решењем о извршењу И 504/07 од 20.04.2007. године, што значи и затезну камату на износ главног дуга од датума његове доспелости, односно од дана доношења извршне исправе, па до дана подношења тужбе у овом спору. На тај начин тужиоцима ће бити надокнађена материјална штета у складу са правилом садржаним у члану 185. Закона о облигационим односима и њихово имовно стање бити доведено у положај у којем би се налазило да је извршни поступак окончан исплатом досуђеног новчаног потраживања у разумном року и зато је погрешно становиште другостепеног суда да тужиоцима не припада законска затезна камата од доспелости сваког појединачног износа до дана подношења тужбе у ово парници.

Због тога је, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено као у другом ставу изреке.

Тужиоци су успели у поступку по ревизији, па им на основу чланова 153. став 1, 154. и 163. став 2. ЗПП, припадају и опредељени трошкови ревизијског поступка за састав ревизије у износу од 27.000,00 динара сходно тарифном броју 17. Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС“ број 43/2023).

На основу изнетог, применом члана 165. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**